

POSUDOK OPONENTA DOKTORSKEJ DIZERTAČNEJ PRÁCE

Študent: Mgr. Petr Jánský

Názov práce: Vliv kvalifikace a pracovní uplatnitelnosti na kvalitu života zrakově postižených, zejména v oblasti jejich společenského statutu a sociální interakce

Školitel: Prof. MUDr. Jozef Novotný, PhD., LFIBA, ABIRA, IOM

Oponent: Prof. MUDr. Eva Grey, PhD.

Doktorand si zvolil tému, ktorá nestráca na aktuálnosti, a týka sa začlenenia zdravotne postihnutých občanov do spoločenského života. Špeciálne sa zamerail na kvalifikáciu a možnosť pracovného uplatnenia ľudí s postihnutím zraku.

V teoretickej časti sa venuje komplexnej problematike kvality života z pohľadov rôznych vedných odborov, zvlášť špecifikuje hodnotenie kvality života ovplyvnenej zdravím a zdravotným postihnutím.

V praktickej časti skúmal, ako miera vzdelanosti a pracovného uplatnenia tyfopedických klientov ovplyvňuje niektoré ukazovatele kvality ich života. Z prieskumu vyplynulo, že signifikantne vyššiu kvalitu života prežívali klienti s vyšším vzdelaním, ako aj klienti zamestnaní v porovnaní s nezamestnanými. Tieto výsledky sú navzájom ovplyvnené, nakoľko vyššie vzdelanie korelovalo s vyššou mierou zamestnanosti.

V druhej časti prieskumu zistil pozitívny vzťah zdravej populácie k vzdelávaniu a zamestnávaniu zrakovo postihnutých všeobecne, ako i v priamom vzťahu k dotazovaným (ako ich spolupracovníci, priatelia a pod.)

Metódy prieskumu boli vhodne zvolené, súbory opýtaných dostatočné pre prieskum tohto typu, štatisticky správne vyhodnotené. Zvlášť zaujímavé sú korelačné grafy z prvej časti prieskumu. Doktorská dizertačná práca splnila ciele, ktoré si autor stanovil.

Práca je napísaná odborným jazykom v dostatočnom rozsahu. Cituje zo 158 literárnych zdrojov.

Pripomienky: V teoretickej časti informácie nie sú najvhodnejšie rozdelené do podkapitol, podobné pojmy a vysvetlenia (napr. kvalita života ovplyvnená zdravím) sa

opakujú v rôznych podkapitolách – stráca sa tým prehľadnosť. Niektoré pojmy nie sú jasne definované, resp. presné (brizantní problém - str. 36, nejreligiónálnejší – str. 35, evropsko-křesťanský pohled).

Celkove by som autorovi odporúčala zjednodušiť jazyk, ktorého komplikovanosť miestami sťažuje porozumenie autorových myšlienok (napr. na str. 53 pri vysvetlení cieľov práce).

Záver: Doktorská práca spĺňa hlavné požiadavky kladené na dizertáciu a preto **odporúčam** váženej komisii, aby po úspešnej obhajobe bola Mgr. Petrovi Jánskému udelená vedecká hodnosť PhD v odbore: Kvalita života zdravotne postihnutých.

V Bratislave, 21.9.2007

Prof. MUDr. Eva Grey, PhD.

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Oponent: prof. PhDr. Alžbeta Mrázová, PhD. „MPH
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave

Doktorandka: Mgr. Petr Jánský

Téma: Vliv kvalifikace a pracovní uplatnitelnosti na kvalitu života zrakově postižených zejména v oblasti jejich společenského statutu a sociální interakce

Napriek tomu, že je pojem „kvalita života“ veľmi frekventovaný nielen v odborných prácach, ale i v metodologických otázkach, je názorová zhoda minimálna. Pravdepodobne je to spôsobené tým, že „kvalita života“ sa chápe v rôznych súvislostiach v rôznych vedných disciplínach. Sociológovia sledujú kvalitu života v rôznych sociálnych skupinách a porovnávajú ju v rámci určitej populácie, ale i medzikultúrne a hľadajú faktory, ktoré ju najviac determinujú. Psychológovia sa zameriavajú predovšetkým na subjektívnu pohodu jednotlivcov a pokúšajú sa rôznymi metódami o jej merateľnosť. No a napr. v zdravotníctve sa z hľadiska kvality života hodnotí poskytovanie zdravotníckej starostlivosti. Napriek rôznym výhradám k doterajším metodikám hľadania všeobecnej definície „kvality života“ sa ukazuje, že jej štúdium je v súčasnej vede novým a užitočným smerom. Jeho interdisciplinárny charakter odráža súčasný trend prelínania spoločenskovedného a biologického prístupu ku skúmaniu človeka. Výsledky rôzne orientovaných výskumov z oblasti kvality života nesporne prispievajú k lepšiemu pochopeniu najdôležitejších vecí človeka a k pochopeniu jeho podstaty - ľudskej existencie (vid' autor).

V súvislosti s uvedeným je veľmi vítaná aj predložená dizertačná práca Mgr. Petra Jánskeho, ktorý sa snaží poukázať na problematiku skupiny zrakovo postihnutých, ktorá má svoje určité špecifiká v konkrétnych podmienkach životnej reality. Zaiste je silnou devízou práce aj aj osobná skúsenosť.

Hneď v úvode posudku by som chcela poukázať na silnú stránku teoretickej časti práce, kde veľmi bohatou komparáciou prác množstva autorov popísal doktorand tak ako sa to v kritériách pre dizertačné práce vyžaduje – vývoj a súčasný stav výskumu i názornosti na „kvalitu života“.

Celá táto časť so svojimi subkapitolami má svoju dynamiku, náväznosť, bohatosť informácií a dokonca literárnu príťažlivosť s vedeckým podtextom primeraným tomuto stupňu kvalifikačnej práce.

Druhá časť – výskumná, tiež spĺňa kritériá doktorandskej práce tak po stránke metodologickej (stanovenie hypotéz, ich overovanie, dostatočne veľká vzorka respondentov sledovanej skupiny so

zdravotným handicapom [50] i kontrolnej skupiny „zdravých“ občanov [100]). V diskusii doktorand podrobne a systematicky rozobral postupnosť riešených krokov, poukázal na nosné otázky riešenia a zhodnotil ich výsledky, ktoré boli štatisticky podložené 34 grafmi, 3 obrázkami (schémami) a 23 tabuľkami.

Možno len súhlasiť s autorovou úvahou, ku ktorej dospel v závere svojej práce, že miera kvalifikácie a vzdelania má pozitívny vplyv na klientovu uplatniteľnosť najmä v prípade zdravotného handicapu a teda jeho kvalitu života. Prínosom tejto práce sú aj odporúčenia pre prax, najmä v oblasti tyflopédiekej starostlivosti.

Ako oponent však musím doktoranda upozorniť na niektoré drobné nedostatky práce, ktoré však významne neznižujú jej prínos:

- Autor v zozname uviedol úctyhodný počet prameňov (158), čo sa pozitívne odrazilo na kvalite práce, ale v texte má ďalších minimálne 17 autorov, ktorí „v zozname“ použitej literatúry chýbajú (Smékal, 2004 – str.11; Krupa, 2003 – str. 38; Kociová, Peregrinov, 2003 – str. 40; Trachtová et al, 2004 – str. 40 a ďalší), dokonca priamy citát autoriek Libigerovej a Mullerovej, 2001 zo str. 47; Hanzlíkovej priamy citát zo str. 51 atď.
- Výskumy a analýzy rôznych autorov, ktoré ilustratívne dokresľujú a vedecky podporujú skúmanú tému (Diener, Ingelhart, Smith, Fugl-Meyerová, Sorensen, Morczek a Kolarz ... str. 44 – 45), z akého prameňa doktorand čerpal?
- Po formálnej stránke si mohol dať viac záležať na grafickej úprave obsahu! Ešte prosím zodpovedať v rámci ústnej oponentúry tejto práce na nasledujúce otázky (zo str. 84, 88):
 1. Naozaj až 79% opýtaných respondentov si vie predstaviť zrakovo handicapovanú osobu ako životného partnera? Nedali ste podotázku, že vybrať si ho ako životného partnera alebo ostať s ním ako so životným partnerom?
 2. Naozaj až 76% opýtaných VŠ vzdelaných respondentov uviedlo, že ich handicap nemá žiaden vplyv na ich spoločenské postavenia? Tu je totiž jeden zo silných argumentov alebo minimálne zamyslenie sa na chápanie života.

Z á v e r : Predložená dizertačná práca je v tvrdej väzbe, má 93 strán písaného textu, 158 správne citovaných literárnych i elektronických prameňov, teoretická a výskumná časť vyvážená, obsahovo bohatá, prínosná, plne ju odporúčam k obhajobe. Po úspešnej obhajobe práce a splnení všetkých kritérií súvisiacich s dizertačnou skúškou, súhlasím s udelením titulu „Philosophiae doctor“ (PhD.)

V Bratislave, dňa 19.09.2007

